

Programkriterier for Landstrøm

Formål

Bruk av landstrøm bidrar til økt energieffektivitet og reduserte klimagassutslipp når skip ligger ved kai. Økt tilgjengelighet til landstrøm i norske havner vil bidra til at fartøy bygges eller tilpasses slik at de er tilrettelagt for tilkobling. For å realisere en slik markedsendring tilbyr vi investeringsstøtte til etablering av landstrømanlegg i norske havner.

Dette er en endringsprosess som vil gå gradvis over lengre tid. Enova vektlegger derfor det langsiktige potensialet for bruk av landstrøm i denne utlysningen, basert på hvor mange anløp havnene har, hvilket effektbehov fartøyene har og hvor lenge de ligger til kai. Det er ikke en forutsetning at fartøyene pr i dag er tilrettelagt for landstrøm.

Programmet vil komme med regelmessige utlysninger, i utgangspunktet halvårlig, men utlysningstakten vil kunne tilpasses markedsresponsen. Det kan søkes om støtte til ombygging av fartøy så de kan kobles til landstrøm gjennom Enovas program Energi og klimatiltak i skip.

Spørsmål knyttet til programutlysningen sendes til Enova på landstrom@enova.no. Spørsmål og svar, samt supplerende opplysninger som er relevante for andre søkere vil fortløpende offentliggjøres www.enova.no/landstrom. Om det er motstrid mellom opplysninger gitt i spørsmål og svar og utlysningsteksten, vil førstnevnte gjelde.

Virkemiddel og støttenivå

Virkemiddel: Investeringsstøtte, støtten under denne utlysningen kan utgjøre inntil 80 % av godkjente prosjektkostnader

Tiltak knyttet til infrastruktur dekkes av EFTAs overvåkningsorgan ESAs godkjenning 232/16/COL.

Se beskrivelser av unntaksbestemmelsene på siden <https://www.enova.no/esa>.

Kvalifikasjonskriterier

For å kunne delta i konkurransen om støtte, må søker og prosjektet tilfredsstillere programkriteriene i denne utlysningen. Det foreligger en obligatorisk mal for prosjektbeskrivelse og en obligatorisk mal for beregning av kWh-potensial som skal fylles ut og legges ved søknaden, det samme gjelder andre obligatoriske vedlegg. For å sikre at utlysningens programkriterier er oppfylt, kan Enova be om utfyllende dokumentasjon.

Søkeren/søkere

1. er havneiere og andre aktører som ønsker å etablere landstrømanlegg i norske havner. Støtten gis til den som skal investere i anlegget.
2. kan samarbeide og det vil være mulig å søke samlet for flere havner eller samlet om flere anlegg i samme havn. Samme kai med tilhørende anløpsstatistikk kan imidlertid ikke inngå i flere søknader samtidig.
3. må kunne dokumentere at hun har på plass de nødvendige økonomiske forutsetninger for å kunne gjennomføre prosjektet. I dette ligger at virksomheten må ha tilstrekkelig kapital til sin normale drift og tilstrekkelig finansiering av det omsøkte prosjektet.

Prosjektet

1. må bygges i henhold til gjeldende landstrømstandarder (se nedenfor) og driftes langsiktig.
2. kan gjelde både nyetablering og utvidelse av eksisterende landstrømanlegg. Kombinasjonsanlegg for lading/landstrøm kan også søke støtte. For anlegg som kun er ment for lading, ta kontakt på landstrom@enova.no for å få nærmere informasjon om aktuelle støtteprogram.
3. skal være ferdig utbygd og i drift innen 1. desember 2018. Forsinket oppstart kan føre til at støtten trekkes tilbake eller tildelt støtte reduseres slik beskrevet i Generelle regler for støtte fra Energifondet.

Tekniske krav

Det står søker fritt å spesifisere anleggene, så lenge de tilfredsstillere standardene nedenfor:

- Høyspentanlegg skal tilfredsstillere NEK IEC/ISO/IEEE 80005-1, Utility connections in port - Part 1: High Voltage Shore Connection (HVSC) Systems - General requirements
- Lavspentanlegg skal tilfredsstillere NEK IEC/PAS 80005-3 Utility connections in port - Part 3: Low Voltage Shore Connection (LVSC) Systems - General requirements

Det er søkers ansvar å til enhver tid forholde seg til standardene slik de fremstår som utgitt og offentlig tilgjengelige, samt sikre at utbygging og drift skjer i henhold til gjeldende regelverk.

Hurtigkoblinger er i dag ikke spesifikt omtalt i standardene, men kan være avgjørende for å få godt utbytte av et landstrømanlegg til skip med korte anløp. Dersom anlegg skal betjene rutegående samband, og det kan begrunnes at spesialtilpassede hurtigkoblinger utenfor standardene vil gi økt bruk og reduserte kostnader for havnene uten å påvirke sikkerhet og pålitelighet negativt, kan også disse aksepteres. Behovet for løsninger utenfor standard må særlig begrunnes, og dokumentasjonskrav knyttet til sikkerhet og pålitelighet vil øke.

Strømmen til landstrømanlegget må komme fra strømmettet eller fornybar kraftproduksjon, som sol- og vindkraft.

Hvilke prosjekt faller utenfor programmet?

Programmet er rettet mot havner som laster og lossrer skip i drift. Aktører som ønsker å bygge anlegg rettet mot skip i opplag/dokk etc. (skip "out of service") kan ikke få støtte gjennom dette programmet. Ta kontakt på landstrom@enova.no for å få nærmere informasjon om evt. andre aktuelle støtteprogram.

Aktører som ønsker å etablere landstrømanlegg i forbindelse med ny virksomhet og ikke har historikk for anløp faller også utenfor programmet. Unntaket er om anlegget skal betjene bekreftede rutesamband. Kopi av bindende avtaler må i så fall vedlegges søknaden for å dokumentere dette. Med bekreftede rutesamband menes skip i faste ruter som med tilstrekkelig sikkerhet kan dokumentere drift i driftsperioden på 3 år.

Rangeringskriterier

Søknader som tilfredsstillir utlysningens kriterier vil bli rangert etter kWh-potensialet til anlegget målt opp mot hvor mye støtte det er søkt om. Søknadene rangeres etter størrelsen på denne brøken:

Omsøkt støtte/kWh-potensial, jo lavere brøk jo høyere prioriteres søknaden.

KWh-potensialet er et estimat for anleggenes leverte energi forutsatt at alle anløpende skip som potensielt kan betjenes av standarden kobles til anlegget. Det beregnes som gjennomsnittlig effektbehov pr skip multiplisert med fartøyenes potensielle tilkoblingstid i havn og summert for alle anløp av relevante fartøy i løpet av ett år. Både norske og utenlandskflaggede fartøy i nasjonal og internasjonal fart kan inngå i anløpsstatistikken.

Elementene er definert som følger:

1. Med effektbehov menes fartøyenes gjennomsnittlige effektbehov ved kai. Effektbehovet kan estimeres ved hjelp av tre ulike metoder, ref. nedenfor.
2. Med skipsanløp av relevante fartøy menes de skip som anløp havnen i løpet av 2016 og som potensielt kan betjenes av det eller de landstrømanlegg det søkes støtte til. Ved en vurdering av hvilke skip som potensielt kan betjenes av anlegget, vil søker måtte ta utgangspunkt i skipenes effekt-, spennings- og frekvensbehov, relevant landstrømstandard og hvilke skip som kan betjenes av den/de relevante kaiplassene. Skip ute av drift kan ikke inngå i anløpsstatistikken og beregningen av kWh-potensialet. Om statistikkgrunnlag for skipsanløp i løpet av 2015 benyttes, må det særskilt begrunnes. Dette kan være aktuelt dersom det i løpet av 2016 foregikk arbeider i havnen som begrenset anløpene vesentlig dette året. Enova vil i hvert tilfelle ta stilling til hva som kan godkjennes.
3. Med fartøyenes potensielle tilkoblingstid i havn menes normalt fartøyenes liggetid i havn, fratrukket ½ time. Om anlegget vil være spesielt tilpasset fartøy med kortere tilkoblingstid, kan andre anslag over tilkoblingstid benyttes. Dette må i så fall dokumenteres.

Det kan ikke beregnes høyere kWh-potensial enn slik at anleggene/tilkoblingspunktene utnyttes 90 % av tiden.

Skip er i dag i varierende grad frekvensfleksible eller tilpasset 50 og 60 Hz, og det er usikkert hvilke frekvenser skip som tilpasses landstrøm i fremtiden vil kunne betjenes av. Med mindre søker kan dokumentere at den anløpsstatistikken havnas eller kaias kWh-potensial er beregnet ut fra kan betjenes av 50 Hz, vil vi gjøre en skjønnsmessig reduksjon av energipotensialet med 1/3 for de anleggene som kun bygges med 50 Hz. Dette for å ta høyde for noe av merkostnaden ved å tilpasse anlegget også for 60 Hz og redusere sannsynligheten for at det bygges anlegg som ikke har den fleksibilitet som er nødvendig for å betjene dagens og framtidens fartøy.

Statistikkgrunnlag må dokumenteres, og Enova vil kunne etterspørre utfyllende dokumentasjon. Enova godtar ikke dokumentasjon i form av framskrivninger eller framtidsvisjoner. Det er viktig at søknader likebehandles, og Enova vil kunne bearbeide og tilpasse innlevert tallgrunnlag for å bidra til at søknadene blir sammenlignbare. Om det kommer flere søknader som baserer seg på samme anløpsstatistikk, vil Enova måtte kunne gå i dialog med søkerne for å avklare statistikkgrunnlaget og eventuell overlapp mellom søknadene. Dette vil være et unntak fra Enovas normale regler for konfidensialitet.

Anleggets fleksibilitet kan økes ved bruk av flyttbare enheter, fleksible kabelløsninger med mer som gjør at flere kaiposisjoner kan betjenes av anlegget. Høy fleksibilitet kan føre til at flere skip kan betjenes og et høyere kWh-potensial beregnes.

Om søknaden gjelder utvidelse av eksisterende anlegg, vil kWh-potensialet beregnes med utgangspunkt i hvilke nye skip det utvidede anlegget kan betjene. Dette vil beregnes som ovenfor, men fratrukket kWh-potensialet for det eksisterende anlegget.

Metoder for beregning av kWh-potensial

Enova ønsker mest mulig realistiske tall for skipenes gjennomsnittlige effektbehov (og dermed landstrømtilkoblingens kWh-potensial), men tar hensyn til at statistikkgrunnlaget i havnene varierer. Vi aksepterer derfor flere måter å beregne skipenes gjennomsnittlige effektbehov på. Metode 1 nedenfor vil være den mest presise, og i de tilfeller der tilstrekkelige data er tilgjengelige bør denne benyttes. Metode 2 og 3 er basert på sjablongverdier som bevisst er konservative. Bruk av metode 1 vil normalt gi høyere kWh-potensial enn metode 2 og metode 2 høyere potensial enn metode 3. I den grad spesifikke data kan fremskaffes, bør disse derfor benyttes. Metodevalgene i teksten nedenfor henviser til excel-arket "Mal for beregning av kWh-potensial" du vil finne i søknadssenteret. For alle tall som brukes for å beregne kWh-potensial må kilder dokumenteres. Relevante kilder kan være forbruksavlesninger/fartøyslogger for konkrete fartøy (metode 1) og havnelogger eller AIS-data (metode 2 og 3).

1. Søker kjenner skipenes faktiske energiforbruk ved kai: I de tilfeller der skipenes reelle gjennomsnittlige effektbehov er kjent, bør metode 1 benyttes der man oppgir disse spesifikke og kjente tall. Tallene må være basert på avlesninger under realistiske forhold, utskrifter av logger, etc og det må fremkomme av dokumentasjonen hvordan tallene er innhentet. Vi understreker at det er skipenes gjennomsnittlige elektriske effektbehov som skal oppgis ved typiske driftstilstander i den relevante havnen, ikke makseffekter ved spesielt tunge operasjoner.
2. Søker kjenner anløpende skips størrelse og type, men ikke skipenes energiforbruk ved kai: I de tilfeller havnelogger inneholder registreringer over skipstype og skipsstørrelse, men man ikke kjenner skipenes effektbehov, skal metode 2 og tabell over sammenheng mellom gjennomsnittlig effektbehov og skipenes bruttotonn/gros ton for ulike skipstyper benyttes.
3. Søker har ikke loggført skipenes størrelse, men kjenner skipstyper og liggetider: I de tilfeller havnen ikke har loggført skipenes størrelse (Bruttotonn/Gros ton) skal man bruke metode 3 med sjablongverdier for ulike skipstypers gjennomsnittlige effektbehov ved kai.

Om man har varierende kunnskap om anløpende skip, kan metodene ovenfor kombineres for å beregne totalt kWh-potensial. Hvilken metode som benyttes for hvilke skip og hvordan beregningen er gjort må komme tydelig fram i dokumentasjonen.

Krav til driftsperioden

Landstrømanlegg som etableres med støtte fra Enova skal være i drift og i samsvar med forutsetningene i utlysningen i minst 3 år etter driftsstart. Dersom avvikling skjer før denne tiden, eller anleggene ikke drives som forutsatt i utlysningen, kan Enova kreve hele eller deler av tilskuddsbeløpet tilbakebetalt.

- Tilfredsstillende driftskvalitet er et krav for tildeling av tilskudd. Anlegget skal fungere som forutsatt minst 97 % av tiden (97 % oppetid), og tilskuddsmottaker skal årlig rapportere på følgende parametere:
  - Antall tilkoblinger pr tilkoblingspunkt og total energimengde (kWh) overført summert for perioden.
  - Driftsavvik med årsak, responstid ved avvik og nedetid for anlegget pr hendelse og summert for perioden.

Fremdriftsrapportering

Prosjekteier skal rapportere på prosjektets tekniske og økonomiske fremdrift minimum 2 ganger per år innen faste frister. Rapporteringen har en fast mal og sendes elektronisk gjennom Enovas senter for søknad og rapportering. Her finnes også til enhver tid gjeldende frister.

Sluttrapportering

Det skal leveres teknisk sluttrapport og revisorgodkjenning av prosjektregnskapet. I tillegg skal det leveres en egenerklæring der støttemottaker bekrefter og signerer på at anlegget er bygget iht. utlysningens krav og søknaden til Enova. Egenerklæringen skal blant annet inneholde en bekreftelse på at anlegget er bygd iht. gjeldende standard. Selv om prosjekteier får utbetalt støtten i sin helhet ved godkjent sluttrapportering, er ikke dette å anse som en formell bekreftelse på godkjent anlegg. Enova vil kunne å gjennomføre kontroll av anleggene i hele driftsperioden på 3 år og om avvik avdekkes, kan det medføre tilbaketrekking av hele eller deler av tilsagnet. Det vises for øvrig til Generelle regler for støtte fra Energifondet.

Betingelser for støtte og godkjente kostnader

Dette er en konkurranse hvor ikke alle prosjekter kan få støtte. Dersom dere pådrar dere kostnader og forpliktelser før et positivt tilsagn fra Enova vil det være for egen risiko.

Prosjektregnskapet skal kun belastes med kostnader som er direkte knyttet til gjennomføringen av prosjektet.

Personalkostnader for egne ansatte som er sysselsatt i prosjektet kan godkjennes, så fremt kostnadene er godkjent for balanseføring av selskapets revisor/regnskapsfører. Kostnaden skal beregnes på samme måte som for tilsvarende prosjekter i selskapet. Timesatsen skal ikke inkludere et element av fortjeneste.

Kostnader som ikke godkjennes

Enova godkjenner ikke kostnader og forpliktelser påløpt før søknadstidspunktet eller etter avtalt sluttdato for prosjektet.

Enova godkjenner heller ikke driftskostnader, finanskostnader eller valutakostnader.

Enova godkjenner ikke uspesifiserte kostnadsposter, heller ikke sekkepost for uforutsette kostnader. Hver enkelt spesifisert kostnadspost kan risikjusteres for å sikre et mest mulig korrekt kostnadsgrunnlag. Nivå på eventuell risikjustering skal beskrives i søknad.

Merverdiavgift på innkjøpte tjenester inngår ikke som en del av godkjente kostnader for virksomheter som er registrert i merverdiavgiftregisteret eller mottar merverdiavgiftkompensasjon.

Støtte utbetales etterskuddsvis hver sjettemåned opp til totalt 50 % av støttebeløpet. Resterende beløp vil utbetales når landstrømanlegget er ferdigstilt og i drift. Dersom kontraktsforpliktelser brytes i utbyggings- eller driftsperioden, kan Enova kreve å få tilbakebetalt hele eller deler av støttebeløpet. Du kan lese mer om betingelsene rundt tilskudd i Generelle regler for støtte fra Energifondet.

Prosjekter som har mottatt støtte under dette programmet kan ikke i ettertid endres på en måte som reduserer prosjektets konkurranseevne uttrykt i støttebeløp/kWh-potensial (tildelingskriteriet). Eventuelle endringer av prosjektet må godkjennes skriftlig av Enova før endringer iverksettes. Om prosjektendringer medfører at anleggets beregnede kWh-potensial reduseres, vil støttebeløpet reduseres proporsjonalt. Tilsvarende vil støttebeløp reduseres om rapporterte prosjektkostnader blir lavere enn forutsatt i søknaden slik beskrevet i Generelle regler for tilskudd fra Energifondet.

Krav til søknaden og obligatoriske vedlegg

Søknaden skal inneholde nødvendig informasjon for at Enova skal kunne vurdere om utlysningens krav er oppfylt. Følgende punkter skal fylles ut i prosjektbeskrivelsen (ref. mal i søknadssenteret) som skal vedlegges søknaden (skriv kort):

- Presentasjon av søker
- Kort tekst om prosjektet som offentliggjøres ved evt. vedtak om støtte
- Aktivitet i havnen og kWh-potensial
- Teknisk anlegg
- Kapasitet i strømnnett
- Prosjektkostnader
- Prosjektfinansiering
- Prosjektorganisering
- Framdriftsplan

Følgende dokumenter skal vedlegges søknaden:

- Prosjektbeskrivelse iht. mal (egen mal godkjennes ikke)
- Beregning av kWh-potensial iht. mal (må leveres i excel-format)
- Dokumentasjon av kWh-potensial
- Årsrapport for 2015 inkl. noter og styre- og revisjonsberetning
- Evt. andre vedlegg søker ønsker å legge ved for å tilfredsstille dokumentasjonskravene i søknaden

Vesentlige mangler i dokumentasjon eller opplysninger vil føre til at søknaden avvises. Vi understreker at alle vedlegg beskrevet ovenfor skal sendes inn og være komplette. Maler for prosjektbeskrivelse og kWh-potensial kan ikke erstattes av egne maler/dokumenter eller endres.

Frister og tidsplan

Søknadsfrist er fredag 31. mars 2017 kl. 15.00. Enova planlegger å gi tilsagn innen 1. juli 2017.

Innsendelse av søknaden

Søknad sender dere inn via vårt elektroniske søknads- og rapporteringscenter som dere finner på www.enova.no. Velg skjema knyttet til programmet Støtte til landstrøminfrastruktur.

Vår behandling av søknaden

Spørsmål knyttet til programutlysningen før søknadsfristen skal stilles til Enova på landstrom@enova.no. Spørsmål og svar, samt supplerende opplysninger som er relevante for andre søkere vil fortløpende offentliggjøres på www.enova.no/landstrom. Om du ønsker å bli varslet pr e-post når det legges ut nye spørsmål og svar eller annen ny informasjon om utlysningen, kan du melde din interesse på landstrom@enova.no.

All søknadsinformasjon vil bli behandlet fortrolig. Prosjekter som får støtte vil i etterkant bli offentliggjort med navn på tilskuddsmottaker, en kort beskrivelse av landstrømanlegget og innvilget støttebeløp.

Dersom vi vurderer det som nødvendig, vil vi kunne innhente tredjepartsverifiseringer av teknologi og løsninger samt juridiske og økonomiske forhold. En slik verifisering kan medføre ytterligere dokumentasjonskrav. Kostnadene knyttet til tredjepartsverifiseringen dekkes av Enova.

Har dere søkt eller mottatt annen offentlig støtte til prosjektet?

Søker er forpliktet til å opplyse om det er søkt annen offentlig støtte til prosjektet. Dersom dette er tilfelle, må vi ta stilling til om samlet støttenivå vil ligge innenfor det lovlige støttenivået i statsstøtteregelverket.

Samme tiltak vil ikke kunne støttes av både Enova og NOx-fondet. Det skal opplyses hvis det er søkt om støtte til samme tiltak fra NOx-fondet.